

מכותל הישיבה

עלון תורני חודשי מבית מדרשם של תלמידי ישיבת הכותל

פרשת קרח	כניסת השבת 19:11	צאת השבת 20:29	גיליון 63	התשפ"ג אייר	העלון מוקדש לרפואת יאיר בן מרים בתוך שאר חולי ישראל	עריכה: זיו ששון ארזי להערות, הארות וקבלת העלון rziv111@gmail.com
----------	------------------	----------------	-----------	-------------	---	--

ברכות ואיחולים - מזל טוב ל...



נריה חסיד (מחזור מז') לרגל אירוסין עם שמחה	הראל ידידי (מחזור מו') לרגל אירוסין עם הדס	שחר בן דהאן (שיעור ה') לרגל אירוסין עם אור
---	---	--

אין רגע דל

אלעזר כהן | שיעור ו' • מאמר פתיחה

"לא", ענה הרב, "זהו סדר לימוד אחר לגמרי. מלבד סדרי הלימוד שבהם אני מסיים את הש"ס בכל כמה חודשים, יש לי סדר נוסף: כאשר מזמינים אותי להיות סנדק בברית או להיות מסדר קידושין ועלי להמתין כמה דקות עד להתחלת הברית או החופה - בזמן הזה אני לומד, וכעת בזכות "אוסף רגעים" שהצטברו זכיתי לסיים ש"ס!". כך סיפר בהתרגשות הרב פינקוס.

לגר"א יש אגרת מפורסמת בשם 'עלים לתרופה' שבה כתב בעניין הדיבור: "וכל רגע ורגע שהאדם חוסם פיו זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער". ובגמ' בחולין פט, א נאמר: "על מי העולם עומד? על מי שבוים את פיו בשעת מריבה, שנא: 'תולה ארץ על בלימה'". הנקודה היא, שכל רגע הוא קריטי, וכמו שמילה אחת יכולה לגרום נזק בלתי הפיך וזו הסיבה שקרא ועדתו אבדו ברגע - כך גם להיפך, אדם שיודע לרתום את ה"רגע" שלו למקום טוב, בעזרת דיבור טוב, מחשבה טובה או אפילו מעשה פועל עם תכלית טובה - אין אפשרות לתאר את מעלתו ואת השפע שזיכה את עצמו, את סביבתו - ואת העולם כולו, ובעזרת ה' שנוכח לנצל את הרגעים שלנו - ולנתב אותם לתכלית הטובה ביותר!

נסיים בסיפור מפורסם על גיבור ישראל ועוזו סא"ל עמנואל מורנו הי"ד, סיפור שסיפר אחד מחייליו בסיירת מטכ"ל, על שיחה שהייתה לו עם עמנואל, ערב אחד לפני שנפל:

- 'תגיד', שאל עמנואל, 'אם חס וחלילה יפגע טיל במסוק שלנו, ונדע שיש לנו רק 5 שניות לחיות, מה תעשה?'
- 'כנראה שארגיש מאוד מיוחד ועצוב' אמר החייל. 'אני אשב ואקווה שהמוות לא יהיה כואב מדי...'
- 'אני יודע מה אני אעשה, וכדאי גם לך לעשות את זה: אני אשמע ישראל' אמר עמנואל מורנו.
- 'אבל ישארו לנו רק חמש שניות לחיות!' אמר החייל 'מה זה משנה בכלל מה נעשה?', עמנואל חשב לרגע.
- 'תקשיב', הוא אמר, 'מי שמרגיש שחמש השניות האלה בסוף החיים הן משמעותיות, זה סימן שהוא מרגיש שכל חייו היו משמעותיים! הרי הוא הולך לעולם אחר, ולכל רגע כאן יש חשיבות. אבל מי שלא רואה ערך בחמש שניות, איזה ערך יש לכל החיים שלו...??' שבת שלום!

בפרשתנו אומר הקב"ה למשה ואהרן פעמיים:

"הַבְּדִלוּ/הִלְמּוּ מֵתוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאַכְלָה אֹתָם כְּרֹגֶעַ" (ז, יז).

כלומר, הוציאו עצמכם, וגם הזהירו את העם שיתרחקו מקרח ועדתו - ובתוך רגע יבוא העונש. ואכן כך קרה, האדמה פתחה את פיה ובלעה את קרח וכל עדתו ברגע אחד.

ויש לשאול מדוע חשוב לקב"ה להדגיש כמה זמן העונש ייקח? למה לא לומר בפשטות "ואכלה אותם"?

ואולי אפשר להסביר על פי כלל שלעניות דעתי חוזר כמעט בכל התנ"ך; **בכל פעם שכתוב את המילה "רגע" בתנ"ך - המשמעות היא שלילית, כלומר, אין "רגע" חיובי בכל התנ"ך!**

הגמרא (ברכות ז, א) מספרת שבכל יום יש רק "רגע" אחד מסוים שבו הקב"ה כועס - ומי שיוודע את הרגע הזה ומקלל באותו "הרגע" שבו הקב"ה כועס - הקללה בודאי תתקיים.

במילים אחרות, אולי ניתן לומר שהכעס של הקב"ה - זה אותו "רגע" שמופיע בפרשתנו, זה הרגע שבו נגזר שעת הדין של קרח ועדתו להיבלע באדמה - ולכן כתוב "ואכלה אותם כרגע"!

מה המסר?

"רגע" זה מושג שהרבה אנשים נוטים לזלזל בו; "חכה רגע", "בוא רגע לפה יש לי משהו להראות לך", "אני עוד רגע מגיע..." - בכל יום אנחנו נפגשים במשפטים הללו, ובכל יום יש לנו רגעים "מתים" שבהם אנחנו בוהים, ממתנים, מצפים - והמשותף לכולם שאנחנו לא מנצלים את הרגעים האלה.

ולכן הגמ' מספרת שישנו זמן ביום שנמשך "רגע" אחד - ובו תלוי העולם! כלומר, בהסתכלות אלוהית "רגע" זה לא רק יחידת זמן מנותקת חסרת חשיבות, אלא רגע יכול להשפיע על הנצח, ברגע אחד אדם יכול להחריב את העולם, ולחילופין, ברגע אחד אפשר להספיק לתקן עולמות מה שאדם אחר לא היה מספיק בחיים שלמים, בכל רגע ורגע ביום שלנו אפשר להספיק כל כך הרבה!

הרב פינקוס זצ"ל פעם סיפר על צדיק אחד בירושלים ששמו היה רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל, הוא היה מתמיד עצום ששקד על התורה יומם ולילה כך שבכל כמה חודשים היה מסיים ש"ס.

יום אחד, שבועיים אחרי שעשה סיום על הש"ס, הוא שוב עשה סיום על הש"ס כולו!

הדבר עורר תמיהה ולכן שאלוהו תלמידיו: "רבי, כבר הספקת לגמור את הש"ס בשבועיים?".

¹ ואולי זו גם הסיבה שבתפילה אנחנו אומרים "וכל הזדים כרגע יאבדו"

'קדושה אני מבקש!'

אביהוא אליהו | שיעור א' • בירור בפרשת השבוע

מאישה בלי כיסוי ראש, אבל לאן? למחלוקת על רבם שהיא בבחינת עבודה זרה! שהרי מובא בסנהדרין (ק') "שכל החולק על רבו כחולק על השכינה"³. ביאר הרב אלישע זצ"ל שיש כאן בירור סיבב המושג "קדושה" – מבחינת קרח וכל עדתו קדושה היא אוסף של חוויות ורוחניות, מה שעושה לי להרגיש טוב עם עצמי, וכאן נקודת הנפילה שלהם. הם לא מסוגלים לקלוט שקדושה פירושה להבין את מקומך ואת שליחותך ואת הנקודה שממנה אתה צריך לפעול כמו שאומר הנצי"ב בפרשת אמור: שקדושה זה "להיות מצוינים במידות וצניעות".

ובגמרא בירושלמי (מסכת סנה' פ"י, ה"א) מובא ביטוי קשה מאוד לגבי קרח – אמר רב - 'קרח אפיקורס היה', וממשיך הירושלמי ואומר שקרח כפר ואמר "אין התורה מן השמיים, ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול". ומעניין לראות שרב הוא גם זה שהביא את סיפור אשת און בן פלת וגם אמר שקרח כפר בתורה מן השמיים.

ונראה מדברי רב שצריך לברר את דברי קרח ואת מושג הקדושה, קרח לא כפר בשאלה מהיכן הקדושה מגיעה ובמה המקור שלה, כי הרי בעצמו אומר שכולם היו במעמד הר סיני ושמעו את הדברים, אלא שמדייק לנו הרב אלישע שהוא כופר בשאלה להיכן הקדושה מתחברת? ומה מוטל על האדם לעשות בעקבות המפגש עם אותה קדושה, וכאשר הכל חיצוני אז בורחים מאישה שראשה מגולה אבל נמשכים אחרי הכבוד,⁴ ולכן לשיטתו של קרח אין שום משמעות לעניינים שבין אדם לחברו – שלא לפגוע בכבוד משה ואהרן, ולכן חז"ל מגדירים אותו ככופר בתורה מן השמיים!

השפת אמת בפרשתנו מבאר שסברת קרח הייתה שבגלל שכולם קדושים לכן כל אחד יכול להגיע למעלות בזכות עצמו ולכן שאלתו היא למה הם ולא אני? אבל לא הבין שאהרן ומושה מקור קדושתם הוא מתוך הכלל, מתוך החיבור לכלל עם ישראל, כלומר שאהרן משפיע קדושה על עם ישראל אך גם מושפע, ודבר זה מחדד לנו את נקודת הכלליות שמתוכה הפרטים מתקדשים ולא ההפך כמו שחשב קרח לעצמו.

ואם נחזור לשאלות הטלית שכולה תכלת והבית שמלא בספרים מבאר הפרי צדיק שמה ענה לו שוודאי שצריך, כי גם אם אתה תלמיד חכם וגם אם אתה איש קדוש אתה צריך להיות מחובר לעם ולכלל ואין אתה שמור מהעבירות ומהמזיקים ולכן חייב אתה בפתיחה ומזוזה.

בעז"ה שנזכה להיות שליחים מתוך מסירות לכלל ישראל ולהבין את מושג הקדושה הנמצאת בתוכנו.

קרח ועדתו באים בטענה למשה (במדבר טז, ג): "רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תגשאו על קהל ה'?", ופירש"י: "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה... לא אתם לבדכם שמעתם בסיני 'אנכי ה' אלוהיך', כל העדה שמעו".

ובמדרש נחומא מתואר שקרח אמר למשה טלית שכולה תכלת צריכה פתיל תכלת? בית מלא ספרים פטור מן המזוזה? אמר להם חייבת, התחילו לצחוק עליו, אמרו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטר, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה, וכן לגבי המזוזה, טען קרח כל ספרי התורה נמצאת בבית ואינם פוטרים את הבית, ושתי פרשיות של מזוזה יפטרו את כל הבית?²

הפרי צדיק (בתחילת הפרשה) מבאר שבאמת קרח חשב שכולם שווים, שהרי 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי וכו', וכל העדה באמת כולם היו קדושים ובמדרגה של "בתוכם ה'", אלא שזה היה ברגעים נקודתיים, ולא המשיך ברמת כלל האומה לכל החיים, אלא יחזור לעתיד לבוא, וזה מופיע בבחינת שבת שהיא מעין עולם הבא. אך קרח קפץ מדרגות וחשב שכבר הגענו למדרגה המקסימלית הזו, ולכן כבר עכשיו טען - "כל העדה כולם קדושים". אחרי 'לימוד הזכות' על קרח שהוביל אותו לטעותו, ננסה לגעת בנקודת נוספת:

בפסוק הראשון מוזכרת דמות נוספת מלבד קרח ודתן ואבירם – און בן פלת: "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן", ולאחר מכן בהמשך הפרשה הוא נעלם ואין אנו שומעים ממנו דבר. ולכאורה זה נורא מוזר – לאן נעלם און בן פלת? הגמרא בסנהדרין (קט) מביאה את הסיפור שלו: "אמר רב: און בן פלת אשתו הצלתו", וממשיכה הגמ' ומתארת כיצד- אמרה לו אשתו לא ייצא לך שום תועלת מהסיפור, אם משה צודק אתה תלמיד, ואם קרח צודק אתה תלמיד. כלומר לא משנה מה יקרה אתה תישאר ברמתך וזה לא יוסיף לך דבר, אז ענה לה בעלה את צודקת אך מה אעשה וכבר נשבעתי להם, ואם נשבעתי אני חייב ללכת. מה עשתה אשתו? השקתה אותו יין והשכיבתו לישון, והרי שיכור הוא ואנוס, ולכן הוא פטור מן המצוות וממילא גם משבועתו.

אמנם נשארה בעיה הרי יכולים לבוא לקרוא לו ולהעיר אותו משינתו, ולקחת אותו, מה עשתה? הורידה את כיסוי הראש שלה וישבה בפתח הבית, ואין זה בכלל אמור לעזור? מכיוון שעדת קרח 'הצדיקים הללו' לא ירצו להסתכל על שיער של אשה נשואה, הרי אין זה צנוע.

הרב אלישע וישליצקי זצ"ל מביא בשם הרב יצחק אריאלי, איך זה הגיוני? איך אנשים שהיו קדושי עליון מגיעים למצב שהם בורחים

⁴ והגר"א נבנצל שליט"א ביאר שקורח באמת רדף אחר הכבוד ולא הייתה חשובה לו האמת, מכיוון שכאשר מתו דב ואביהוא והיה צריך להוציאם מאוהל מועד, הוא לא התנדב לעשות זאת, ומי כן בא? אליצפן, ומדוע שם הוא לא התלונן עליו? אלא כל עוד זה קשור לעבודה קשה ובזויה הוא לא מעוניין, אך כשזה נוגע למשרה של כבוד הוא קפץ והתלונן.

² ואם נסביר שבאמת מדרגה משה גדולה היא ממדרגת שאר העם, וכמו שביאר כאן השפת"ח, זה נכון, אמנם הקושיה נותרה בעינה, שאין הם טענו על מינוי משה למלך אלא על מינוי אליצפן בן עוזיאל לנשיא בני קהת, וכמ"ש רש"י ריש הפרשה (אמנם ע' בהמשך המאמר במקור מהירושלמי).

³ ה. העורך - ועי' כאן ברמב"ן שמבאר שאכן זה היה חטאם ולכן נתחייבו כליה.

דין תורה

ר' משה רגב | כולל דיינות • חושן משפט בפרשה

לא בא, ממתינים לו כל היום. לא בא, מנדין אותו למחרתו. כמה דברים אמורים? במי שהיה בכפרים ויוצא ונכנס, אבל מי שהוא מצוי בעיר, אין קובעים לו זמן אלא פעם אחת. ואם לא בא כל אותו היום, מנדין אותו למחרתו.

לפי זה יתבאר יפה מדוע משה אמר (טז, טז) "ויאמר משה אל קרח, אתה וכל עדתך היו לפני ה', אתה והם ואהרן מחר". שרק למחרת נתחייבו נידוי.

אמנם, הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספרו 'אורים ותומים' כתב "והאידנא נהיגי עלמא דאפילו לאנשי אותה העיר אין מנדין אותו עד אחר שלוש הזמנות" (=כיום, נוהג העולם שאפילו לאנשי אותה העיר אין מנדין אא"כ זימנו אותו שלוש פעמים ולא נענה). א"כ לפ"ז נשאלת השאלה, מדוע משה רבינו נידה אותם מיד? דלכאורי' היה צריך להתרות בהם שלוש פעמים ורק אז לנדותם!

אמנם באמת אין זה קשיא, כי כבר כתב 'הנתיבות' במשפט האורים שכל הדין של הזמנה שלוש פעמים נאמר רק כאשר מודיעים לבעל דין והוא לא בא, אך כאשר הוא משיב שאינו רוצה לבוא, אזי מנדין אותו מיד. ואכן כך היה אצל דתן ואבירם שאמרו "לא נעלה",⁵ מיד כשהשיבו כך - שלא יגיעו, נתחייבו נידוי.

זאת ועוד, אחד מדיני המנוחה הוא שלא יושבין עימו בארבע אמות, וכמו שנאמר גבי מצורע: "בדד יישב מחוץ למחנה מושבו" (ויקרא יג,מו). ונראה שלכן ציווה ה' "הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת". ועי' עוד בדברי הרמב"ם בהל' תלמוד תורה (ז,ד): "ואם מת בנידויו, בית דין שולחין ומניחין לו אבן על ארונו", ואולי זו עוד סיבה מדוע בלעה אותם האדמה, כדי שיהיו אבנים מעליהם בקבורתם.⁶

נמצאנו למדים עד כמה חמור אי ציות לבית הדין וזלזול בגדולי ישראל!

בפרשתנו קרח וכל עדתו נקהלים על משה ואהרן ותוקפים אותם בחריפות: "ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' " (טז,ג). לאחר שמשה עונה לקרח וכל עדתו באריכות, הוא מחליט לפנות לזירה נוספת ולטפל בה: "וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה" (פס' יב).

פירש"י: "מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום". אך תרגום יונתן בן עוזיאל מפרש "ושדר משה פולין (=שליחים, אולי הכוונה לאנשים חשובים כמו מטרופולין) לזמנא לבי דינא רבא". לפי התרגום, משה הזמינם לדין תורה.

וכך כתוב בגמרא (מועד קטן טז). "אמר רבא, מנלן דמשדרין שליחא לבי דינא ומזמנין ליה לדינא?", (תרגום - מניין שצריך לשלוח שליחים לבעלי הדין כדי לזמנם לדין) מסביר יותר בעומק את השאלה הנימוקי יוסף בשם הראב"ד, מנין שאין צריכים הדיינים לזלזל בעצמם וללכת לבדם לקרוא לבעל הדין? עונה הגמרא, דכתיב "וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם בני אליאב". כלומר גם לפי הגמרא משה הזמינם לדין תורה.

ובאמת שאפשר לומר ששני הפירושים אחד הם. שרש"י והתרגום לא חולקים, שדין תורה לאמיתו מביא שלום בעולם. וכך כתוב ה'אוהב ישראל' מאפטא שקרא להם "בני אליאב" כדי להזכיר להם שהם בנים של צדיק, ואולי יבואו להשלים איתו. כלומר שקרא להם לדין תורה לעשות איתם שלום, אך תגובתם של דתן ואבירם הייתה נחרצת: "לא נעלה"! הרשעים הללו נשארו במרדם ולא נענו לבקשתו של משה.

איך מזמינים לדין תורה לפי ההלכה?

השו"ע (חושן משפט סימן יא, א) מבאר זאת: "כיצד מזמינים לבעל דין לדין? שולחים לו בית דין שלוחם שיבוא ליום המזומן לדין. לא בא, מזמינים אותו פעם שנית. לא בא, מזמינים אותו פעם שלישית.

מדרגות או גזענות??

ר' אברהם בלום | שיעור ו' • סוגית עומק בפרשה

ההמשך של קין) עשתה באדם (=באנושות) את מעשה המפעל (=הפעולה) הקרחי בישראל".

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהוה: וקהל הקיני גסהו מנחות צאנו ומקחלקהן וישע יהוה אל-קהל ואלי-מנחתו: ואלי-קין ואלי-מנחתו לא שעה ויחר לקין קאד ויפלו פניו:

טענותיו של קרח מערערות על ההדרגות שקבע ה' בתוך עם ישראל בין כהנים, לויים וישראלים. קרח טוען שאין רמות קדושה שונות, וכל אחד יכול להיות כהן. בדומה לכך מצאנו בפרשת בראשית, בסיפור המנחות שהביאו קין והבל. וכבר כתב הרב קוק זצ"ל (אורות, ישראל ותחייתו פסקה טו'): "הקנינות (=תנועת

⁵ שירדו מנכסיהם, והעני חשוב כמת". ב. מצורע – היינו מנודה, ונתבאר יפה במאמר כאן. ג. סומא – "העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה" (במדבר טז, יד) ופירש"י – "כאדם התולה קללתו בחבירו". ד. מי שאין לו ילדים – "ודתן ואבירם יצאו ניציבים פתח אהלים ונשיהם ובניהם וטפם...ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בניהם...ויירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה" (שם שם, כז-לג), וע"ע באורח"ק כו"א שבניגוד לקרח שזכו שבניו לא מתו, ובעצם היה לו זרע המשך, לדתן ואבירם לא נשאר זכר.

⁵ ומצאנו בכמה מקומות לשון עליה לעניין הגעה לדין תורה, כגון "כי יפלא ממך דבר למשפט...דברי ריבות בשעריך, וקמת ועלית אל המקום וכו'" (דברים יז, ח). "ועלתה יבימתו השערה אל הזקנים" (שם כה, ז) ועוד.

⁶ ה. העורך – ע"פ דבריו הנפלאים של רבי משה, חשבתי על דרך הרמז להוסיף שהרשעים הללו נתקיים בהם במילואו מאמר חז"ל "רשעים בחייהם קרויים מתים", שהרי ד' אנשים חשובים כמת: העני, מצורע, סומא ומי שאין לו ילדים (נדרים סד, ב). וכולם נתקיימו ברשעים הללו דתן ואבירם: א. עני – עה"פ "כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" (שמות ד, יט) פירש"י: "מי הם, דתן ואבירם, חיים היו, אלא

רש"י: מפרי האדמה - מן הגרוע. וביארו ה'שפתי חכמים' שם - דקשה לרש"י דהיה לו לכתוב מראשית פרי האדמה, כמו שכתוב אצל הבל מבכורות צאנו ומחלביהן.

מחלוקת עקרונית הייתה בין קין להבל אחיו. מאיזה פרי הכי ראוי להקריב לפני ה' - קין טוען שעדיף להביא את הפירות הפחותים, הגרועים. ואילו הבל נוקט שיותר טוב להביא מהחלקים המשובחים והטובים של המציאות. מה עומק המחלוקת ביניהם? מהו מוקד הוויכוח?

שיטתם של קין וקרח אכן מעלה תהיה גדולה. מדוע אנו מוצאים במציאות מדרגות שונות בפוטנציאל הקדושה? הרי אין עוד מלבדו, והכל נובע מאותה סיבת הסיבות, עילת כל העילות, א"כ **מדוע יש מדרגות במציאות?** מדוע יש כאלו שהם עליונים יותר מאחרים? מה זו **גזענות**?

ננסה להבין שאלה גדולה זו על ידי עיון בפסקה **מספר הכוזרי מאמר ראשון**, על פי הבנתי בשיעורו של הרב גדי שליון שליט"א.

קא. אמר החבר: לא קרא משה לתורתו זולתי עמו ואנשי לשונו, ויעד אותם הבורא להזהיר על תורתו כל הימים על ידי הנביאים, ועשה כן כל ימי הרצון והזמן שהיתה השכינה ביניהם.

קב. אמר הכוזרי: והלא היה יותר טוב שיישר הכל (=שיהיה שוויון בין כל האנושות) והיה זה יותר נכון וראוי בחכמה.

קג. אמר החבר: והלא היה יותר טוב שיהיו (=בעלי) החיים כלם מדברים. אם כן כבר שכחת מה שקדם בהמשך זרע אדם, והיאך חל הענין האלקי באיש, שהיה לב האחים וסגולת האב, מקבל לאור ההוא, וזולתו כקליפה איננו מקבל אותו, עד שבאו בני יעקב כלם סגולה ולב, נבדלים מבני אדם בענינים מיוחדים אלקיים, שמים אותם כאלו הם מין אחר מלאכותי, מבקשים כלם מעלת הנבואה ורובם מגיעים אליה, ומי שלא יגיע אליה, קרוב לה במעשים הנרצים והקדושה והטהרה ופגיעת הנביאים. ודע, כי כל אשר יפגע נביא בעת פגועו אותו ושמעו דבריו האלקיים מתחדשת לו רוחניות ונפרד מסוגו בזכות הנפש והשתוקקה אל המדרגות ההם והדבקן בענוה ובטהרה. זאת תהיה אצלם הראיה הנראית והאות הבהיר בגמול העולם הבא, כי המבוקש ממנו איננו, אלא שתשוב נפש האדם אלקית, תפרד מחושיו ותראה העולם ההוא העליון ותהנה בראיית האור המלאכותי ושמיעת הדבור האלקי, כי הנפש ההיא תהיה בטוחה מן המות כשיכלו כליה הגופיים. וכאשר תמצא תורה שמגיעים בידיעתה ומעשיה אל המדרגה הזאת במקום אשר צייתה ועם הענינים אשר צייתה בהם, היא מבלי ספק התורה שמוכסית בה להשאיר הנפשות אחר כלות הגופות.

החבר מסביר לכוזרי שהתורה הקדושה הסגולית, לא ניתנה למשה אלא כדי לקרוא אליה לעמו ולאנשי לשונו, עם ישראל. והכוזרי, בדמיון מסוים לטענת קרח, שואל מדוע לא ניתנה סגולת ישראל לכל האנושות בשווה? האם לא היה דבר זה יותר נכון ומגדיל שם ד' בעולם? **איפה השוויון החברתי?**

עונה לו החבר בשאלה (כמו יהודי טוב..). - האם לא היה יותר טוב אם כל בעלי החיים היו מדברים כבני אדם? ואם נוכל להוסיף

על שאלת החבר, האם לא היה טוב שכל הצמחים ואף הדומם היו מתהלכים ומדברים כאנשים? **מדוע בכלל יש מדרגות הופעה במציאות?**

תשובה: במציאות יש מדרגות, זו עובדה! למה הסוס לא מדבר? זה גם לא הוגן! אלא ההסבר הוא שהמציאות כולה היא השתלשלות מהאינסוף האלוקי. העולם הגשמי הוא תשקיף, תבנית, של עולמות רוחניים ועליונים. המפגש עם הנביא, החי בעולם הזה במדרגת העולם הבא, מברר לנו שלא רק שיש חמש מדרגות במציאות, דומם - צומח - חי - מדבר - ישראל, אלא שיש אין סוף מדרגות זו למעלה מזו, וכל מדרגה מתקשרת ומתחברת למדרגה שלמעלה ממנה וכך היא מתעלה, כלומר מתקדמת ושואפת אל מקורה, אל שורשה, אל המציאות הרוחנית שלה - אל הבורא ית' שהוא עילת העילות וסיבת כל הסיבות. ותפקידו של עם ישראל בעולם, 'שפיץ' הפירמידה 'העולם הזאת', הוא לספר תהילות ד' - להביא את כל המציאות כולה, מהדומם שבדומם ועד הרוחני שברוחני, להכיר בבורא ולרצות לשאוף אליו ולהידבק בו, ולהראות לכל שהמציאות כולה, הכל הרמוני, הכל מערכת אחת של הופעה אלוקית אחת, השואפת להידבק ולהתקרב אל האחד.

אם נרצה לחזור למחלוקת בין קין והבל נראה שקין טוען שעדיף להביא את הגרוע לפני ה', לתת גם לו מקום במציאות - הרי כולם שווים לפניו ית'. אך הבל טוען שנכון שיש במציאות מדרגות והבדלים, אך כשבאים לעבודת ה' צריך להביא דווקא מהחלק העליון, המשובח, 'השפיץ', כי רק דרך זה אפשר להתחבר למדרגות העליונות שהם למעלה מהמציאות שלנו, ורק על ידי זה יהיה ניתן לרומם גם את שאר המדרגות היותר נמוכות ולמשוך אותן כלפי מעלה!

ונסיים במשל שהביא הרמח"ל בספר דרך ה' (חלק ב פרק ג):

והנה זה כעבדי המלך שכולם עומדים למשמעתו, וכין כולם צריך שתשתלם עבודת מלכותו, והנה הוא מחלק לכל אחד מהם חלק מה, עד שבין כולם ישתלמו כל החלקים המצטרכים לו; והנה כל אחד מהם מוטלת עליו השלמת החלק ההוא אשר נמסר לו, וכפי פעולתו בפקודתו כן יגמלהו המלך. אך מידת החילוק הזה ודרכיו נשגבים מאד מהשגותינו ואי אפשר לנו לעמוד עליהם, כי אם החכמה העליונה הנשגבה מכל שכל היא שיערתם והיא סידרתם באופן היותר שלם.

עבדי המלך לא מחפשים שם ותואר, רק שרצון המלך יופיע בשלמות. על כן כל אחד ואחד מקבל את תפקידו שהטיל עליו המלך ברצונו. שנזכה לעשות רצונו כרצונו בעזרת ד' גדולה.

שבת שלום.